

“
‘Het is goed om te zien dat ik niet de enige ben’”

Voedselbank toont het gezicht van de armoede

‘MENSEN ZIJN HIER MENSEN, GEEN NUMMERTJES’

"Ik schaam me dat ik hier moet komen. Maar ik vind het hier fijn en het is goed om te zien dat ik niet de enige ben." Willem van der Meiden bezoekt de Voedselbank. Armoede in Nederland krijgt een gezicht.

Tekst: Willem van der Meiden
Beeld: Martine Sprangers

De protestantse Lukaskerk aan de rand van de Haagse Schilderswijk, op een koude donderdagochtend, 9.00 uur. De vrijwilligers zitten samen aan de koffie voor de voorbespreking. De eerste cliënten zitten al, anderhalf uur te vroeg, in het halletje te wachten. Er zijn meestal tien à twaalf vrijwilligers. De taken worden verdeeld en in de volgende uren ontpopt deze ploeg zich als een geoliede machine. Er zijn meer dan twintig uitdeelpunten van Voedselbank Haaglanden. De bijna honderd kratten met voedsel uit het centrale depot zijn al om 8.00 uur uitgeladen. Twee vrouwen ordenen ze en vullen ze aan met producten die ze dankzij giften en een bevriend fonds extra kunnen bieden.

Gestage stroom

Hoe ziet armoede in Nederland eruit? In een gestage stroom komen honderd mensen langs voor een pakket, jong en oud, alle kleuren, mannen en vrouwen. De een haalt snel de etenswaren uit het pakket en sluipt weg. Een ander neemt plaats achter de koffie en blijft twee uur praten. Deze vrouw vraag ik waarom ze hier is. "Ik leef als ik praat", zegt ze. "Ik heb thuis nooit bezoek en daarom kom ik één dag in de week hier." Dan volgt een relaas over steeds meer fysieke klachten, waardoor ze uiteindelijk niet meer in staat was om te werken. "Maar ik heb het steeds geprobeerd, ook als het pijn deed." Ze werd verliefd op een collega en trouwde met hem. "Maar hij is stiekem weggeslopen. En ik mocht zijn schulden hebben. Ik heb mijn best gedaan om daaruit te komen. Ik betaal € 600 huur en krijg € 200 huursubsidie. Omdat ik steeds een maand of meer achterliep, waren er extra inhoudingen. Zo ben ik vorige maand hier terechtgekomen." Of ze zich hier schaamt?

"Nee hoor, ik ben er als Surinaamse trots op dat ik dit in Nederland kan krijgen."

Ik ga kijken wat de mensen meekrijgen, met in mijn achterhoofd een eerder bezoek aan de Voedselbank toen de kratten voor de helft gevuld waren met chips. Nu niet. De kratten zitten boordevol en de vrijwilligsters moeten hard aan de bak. Ik zie sinaasappels, restanten kruidnoten en kerstkransjes, zoute koekjes, een brood, verse spruitjes, bloemkool, een pakje soep, prei, houdbare melk. En dan zijn er ook nog extra's, zoals pakjes vlees, waaronder zelfs filet van wild zwijn. Gezinnen met meer dan twee kinderen krijgen meer.

De cliënten stoppen de inhoud van de kratten in zelf meegebrachte tassen. Eén vrouw haalt secuur alles uit het krat wat haar zint en laat liggen waar ze geen belangstelling voor heeft. Niet leuk, vinden de vrijwilligsters. Tal van anderen delen namelijk met anderen van wat ze zelf niet nodig hebben. Een cliënte vertelt me: "Toen ik niet meer uit de schulden kwam, heb ik geleend bij de buurman. Anders stond ik op straat. Ik ben begonnen hem af te betalen met tientjes per maand. Ik heb vroeger veel weggegeven en daar heb ik nu wel spijt van. Toch heb ik er vertrouwen in dat het goed komt. Geduld geeft meer vreugde. Ik ben blij dat de Voedselbank er is. Ik heb allerlei psychische spanningen, maar ik kan lachen. Kijkt u maar! Weet u, wij van de Voedselbank delen met anderen, andere mensen doen dat niet."

Zes weken wachten

Daar is meneer Moon, vaste gast. Hij komt niet voor een voedselpakket. Hij komt voor Aad, de vaste man in de keuken. Van hem krijgt hij een kop soep en dan moet er geschaakt worden. Elke week. Meneer Moon bakt er weinig van en verliest altijd. Aad legt hem geduldig uit hoe het beter kan, maar het kwartje lijkt niet te vallen. "Ik kom hier om te verliezen, meneer!" zegt hij tegen me. Ik vind het knap dat hij tegen zijn verlies kan. Meneer Moon haalt zijn schouders op. "Hij is een echte loser", zegt een andere gast. Ja, knikt meneer Moon. Aan een ander tafeltje, een beetje uit het zicht, houdt Joline van Poppel spreekuur voor iedereen die vragen heeft. Zij is als diaconaal werker aan de Lukaskerk verbonden en geeft informatie, verwijst, vertaalt

Joline van Poppel geeft informatie, verwijst, vertaalt brieven, adviseert.

brieven, adviseert. Ze heeft steeds aanloop en tussendoor vraag ik wat er aan de orde is geweest. "Ik kreeg hier een vrouw die bij haar zus woonde, maar nu een eigen kamer heeft. Ze had nu recht op een uitkering maar moest minstens zes weken wachten op de eerste betaling. Geen geld dus. We hadden haar hier al geholpen met wat huisraad en voedsel. Ik heb haar nu verwezen naar de individuele hulpverlening van de Diaconie. Daar kan ze snel terecht voor broodhulp. Er was ook een man die slecht Nederlands spreekt en brieven meebracht over energie en schuldhulpverlening. Ik heb wat uitleg gegeven." De volgende meldt zich voor een gesprek. Joline staat op, maar zegt nog: "Ik zag een vrouw die veel haast had en hoorde haar zeggen: mijn man weet niet dat ik hier ben. Niet fijn om te horen."

Welzijn boven regeltjes

De lichaamstaal van de cliënten verraaft vaak of ze hier graag komen of juist niet. De helft van hen wil niet gefotografeerd worden, de andere helft ziet daar geen probleem in en sommige vrouwen willen graag. Een man staat me graag te woord, maar wil absoluut niet in beeld. "Ik schaam me dat ik hier moet komen, nu al meer dan een jaar. Ik heb een flink schuldenprobleem bij een incassobureau, maar het gaat de →

goede kant uit en dan hoef ik hier niet meer te zijn. Schuldeisers zijn erg onhebbelijk tegen mensen met een laag inkomen. Met mij ging het van kwaad tot erger en dan raak je veel kwijt, ook mensen om je heen. Thuis ga ik tegen de muur praten en daar word ik heel onzeker van. Ik heb er lang over nagedacht of ik hier zou komen, maar ben toch maar eens op een donderdag binnengelopen. Daar heb ik geen spijt van, ik vind het hier fijn en het is goed om te zien dat ik niet de enige ben. En kijk eens wat er allemaal in die kratten zit: daar kan ik van genieten.”

Een jonge man komt binnen: er staat een mooie kinderwagen voor hem klaar die mensen van de Lukaskerk voor hem ‘georganiseerd’ hebben. De man lacht van oor tot oor en poseert trots naast zijn aanwinst. De vrijwilligster naast hem zegt me: “Mensen zijn hier mensen, hoor, geen nummertjes.” Dat wordt beaamd door vrijwilligster Nelleke. In een aparte ruimte doet zij de intake van nieuwe cliënten.

Er is een wachtlijst. Zij kent de verhalen van de meeste cliënten die hier zijn. Wat veroorzaakt armoede? “Vooral uit de hand gelopen schulden. Dat kan klein beginnen.

Een man vocht een schuld aan van € 125. Daar kwam rente op rente overheen, incasobureau, dwangbevel, leges. Dat liep in korte tijd op tot € 550. En dat veroorzaakte weer andere schulden. Zo simpel kan het gaan.”

Ik hoorde veel mensen over fysieke klachten. Word je ziek van armoede? “Het helpt in elk geval niet. Ik hoor van gezondheidsproblemen én van psychische klachten, zelfs psychosen. Slechte taalbeheersing is een andere drempel om uit de problemen te komen. Deze mensen worden van het kastje naar de muur gestuurd. Wat me verder opvalt, is dat mensen, vooral vrouwen, in de problemen komen door schulden van hun partner waarvan ze niet eens weten. Ik leg ze uit hoe het zit en vaak gaan ze dan hun man daarop aanspreken, zeker als het idiote schulden zijn.”

Hoe hanteert Nelleke de criteria voor toelating? “Als je na aftrek van vaste lasten € 215 of minder per maand te besteden hebt, kom je in aanmerking voor de Voedselbank.

Voor elke persoon extra in het huishouden wordt het limietbedrag verhoogd met € 85. Ook geldt: niet langer dan drie jaar achter elkaar bij de Voedselbank en dan een jaar

Meneer Moon (r.) gaat het weer niet redden.

“Wij van de Voedselbank delen met anderen”

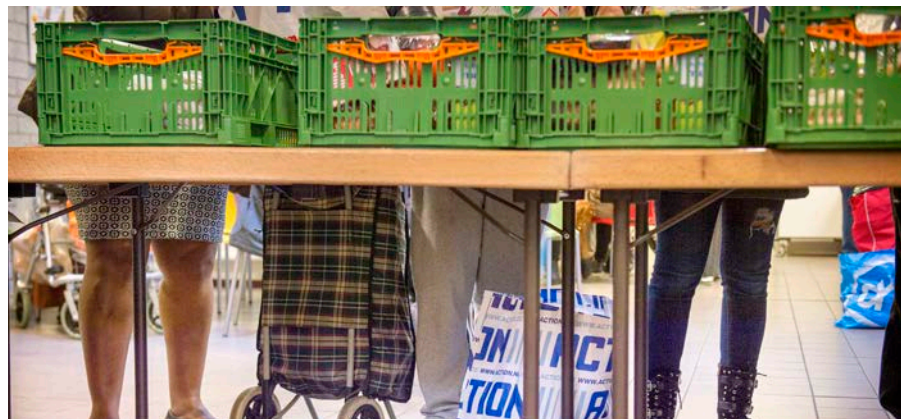
niet. Veel mensen komen hier maar een paar maanden, maar er zijn mensen voor wie die drie jaar te kort zijn. Mijn uitgangspunt is dat ik iedereen hetzelfde wil behandelen, anders verlies ik geloofwaardigheid. Hoewel regels van belang zijn om alle mensen op een gelijke wijze te behandelen, gaan voor mij altijd het welzijn van mensen boven regeltjes.”

Tweede huiskamer

Creativiteit is er ook naarmate de bedrijvigheid de eindstreep nadert. Op het laatst komen nog mensen binnen – niet op de lijst, wel bekenden – om te kijken ‘of er nog wat over is’. Joline van Poppel vertelt het verhaal van twee Syrische vrouwen die met een tolk op intakegesprek kwamen en tot hun grote verdriet pas vanaf de week daarna een pakket konden krijgen. De vrouwen gingen weg, maar de tolk barstte in snikken uit. “Er was nog iets over gelukkig, de vrouwen kwamen terug en toen was het feest.” Als alles op is en de cliënten zijn verdwenen, wordt er in hoog tempo opgeruimd en schoongemaakt. Ik zit nog even na met vrijwilligster Ilse, die de hele ochtend

nummertjes heeft uitgereikt om te voorkomen dat mensen voordringen. Ilse is een *beenthere*: "Ik was drie jaar lang, vanaf 2006, cliënte van de Voedselbank en ben daarna hier vrijwilligster geworden. Ik had veel schulden, maar mede dankzij de hulp van de diaconaal werker heb ik die kunnen afbetalen. Als vrijwilligster helpt het me dat ik weet hoe het voelt om schulden te hebben en er niet uit te komen. Ik kijk niet op hen neer en vind het heerlijk om deze mensen te ontmoeten. Ik ben alleen thuis, mijn man is drie jaar geleden overleden. Thuis voel ik me eenzaam, hier niet. Ik zing ook op woensdagen mee in het Verhalen-koor. De Lukaskerk is mijn tweede huiskamer." ●

Armoede is relatief

"Armoede is een uitvinding van de beschaving", zei de Iraanse politicus en Unesco-vertegenwoordiger Majid Rahnema. En: "Armoede is een manier van leven gebaseerd op de ethiek van leven door te delen: delen van hoe je iets zegt, hoe je iets doet, maar vooral wat je ondanks alles toch gemeenschappelijk hebt." Armoede was volgens hem eeuwenlang de bestaansvorm voor het grootste deel van de mensheid en ging vaak met gemoedelijkheid en gemeenschapszin gepaard.

Het Sociaal en Cultureel Planbureau en het Centraal Planbureau hanteren de laatste jaren bij de definitie van armoede niet langer abstracte cijfers. Het criterium is nu wat mensen onder een bepaalde inkomensgrens met hun geld niet kunnen doen wat anderen wel kunnen. De echte armoedegrens is wat een mens nodig heeft voor de allereerste levensbehoeften. Het

gaat dan om voedsel, onderdak en kleding. In een iets ruimere definitie horen bij deze behoeften ook uitgaven voor lidmaatschap van (sport)vereniging, een keer uitgaan en huisdieren. Zo is armoede dus relatief: armoede hier valt niet weg vergeleken met de armoede elders in de wereld, maar het gaat erom wat mensen met hun inkomen kunnen doen, gerelateerd aan de mogelijkheden van anderen.

Christiaan Minderhoud is diaken in de lutherse kerk van Den Haag en vrijwilliger bij de Voedselbank Haaglanden. Hij woonde jarenlang in India en Afrika. Hij zag veel armoede. "Ze gaan er daar anders mee om. Ze weten vaak niet anders. Als je mensen ernaar vraagt hoor je dat voor hen armoede betekent: niet weten of je morgen nog geld of werk hebt. Armoede is een aanhoudende onzekerheid. En dat is het voor veel mensen hier ook."